

MEZEY KATALIN
A szóvivő köszöntése

Nem tudtam, hogy Wittgenstein szóvivője, de azt első perctől tudtam az immár 70 éves Tóth Lászlóról, hogy szóvivő. Csaknem három évtizede annak, hogy megismertetett egy három kötetből álló antológia-tervvel. Az első szöveggyűjtemény címe az volt, hogy *Szélén az országútnak*, és versekből állt, a második: *Mint fészékéből kizavart madár*, és tanulmányokat foglalt magában, a harmadiké pedig: *Tudósítás egy ország elvesztéséről*, ez prózakötet-terv volt. Mind a három gyűjtemény a csehszlovákiai magyar irodalom válogatott remekeit volt hivatott magában foglalni.

Az idő tájt sem volt szalonképes olyasmiről beszélni és írni, amikről ezek a kötetek szóltak. De akkoriban, a rendszerváltás óráiban, még azt hittük, hogy eljön az idő, amikor az igazság nem lesz többé zugáru, nem fogják üldözni, de még leszólni, megbélyegezni sem azokat, akik emlékezni mernek rá. A szöveggyűjtemények szerkesztői: Tóth László és Molnár Imre, no meg a kiadó, én magam is, ezekkel a kötetekkel is szeretnénk volna megerősíteni az igazmondás pozícióját a szépirodalomban, egyáltalán, egész világunkban. Ne fitorítsák el az orrukat azok a szakemberek, akik valami olyasmit látnak viszont a versekben, próza- és tanulmánykötetekben, aminek köze van a valósághoz, köze van például a közelmúlt magyar történelmének valós tényeihez. Ne csak a művészi hadoválás rejtvényeire csettintsenek ingyenc módra az ítések, hanem viseljék el akkor is a remekművet, ha annak „kontinentális talapzata” felfogásuk szerint esetleg „politikailag nem korrekt”, de szilárdan hordozza azt, amit megéltünk.

A három antológia kisebb-nagyobb nehézségek árán, de 1990 és 1992 között megjelent az Írók Szakszervezete által akkoriban alapított Széphalom Könyvműhely kiadásában. Megjelent, és 1000–1000 példányban elkelt, ami az idő tájt nem volt ritkaság, mert még árusították az új, kicsiny, szépirodalmi kiadók könyveit is a változásoktól megszéppent szocialista könyvterjesztők. (Nem tartott sokáig ez a helyzet, mára az

uralkodó könyvesbolthálózatok polcain nyomuk sincs az ilyen kiadványoknak.)

Tóth László egy rövid ideig a Széphalom Könyvműhely vezetője is volt, és így munkatársak lettünk. Azért csak rövid ideig, mert a kiadó hamarosan zátonyra futott, igaz, később sikerült levontatni róla, és az is igaz, hogy sorsa máig a zátonyok közötti hajókázás. Ehhez is kell valami, lehet, hogy hit, lehet, hogy csak makacosság. Az utóbbi mindenképpen. Később költőnk is megalapította a maga könyvkiadóját, az Istert. Vérébő humorral emlékezik meg az ezzel járó létformáról *A Költészet Napja* című, 2002-ben született versében: „számlákat, szállítóleveleket írsz, / könyvsomagokat állítasz össze, / könyvsomagokkal cipekedsz, / a postán sorakozol egy órát, / már második hónapja nem tudtál telefonszámlát / s közüze-mi díjat fizetni...” és így tovább.

Tóth László korábbi köteteiről is, *Wittgenstein szóvivője* című új gyűjteményéről is megírták kritikussai, hogy verseinek sok a kapcsolódási pontjuk a kortárs filozófiákkal, költészetének szövege ezen az alapon is felfejthető. Én erős képiséggel és humorral versebe foglalt létállapot-líráját is nagy kedvvel olvasom. Nem valamiféle zsánerköltészetéről van itt szó, a sorok közül mindig előbukkanak a gondolatiság traverzei. Számos verse ad önironikus, fájdalmas rajzot az öregedés tüneteiről, szinte élvezve a minél intímabb, általában kínosnak tekintett tünetek felsorakoztatását. De ugyanígy megtaláljuk szerencsére a testi örömelek életteliségét is verseiben, amelyek nem egyszer epikus íven haladva, finom megfigyelésekkel emelkednek ki a párkapcsolatokról, társaskapcsolatokról szóló lírai megszólalások átlagából. Jellemzően sok az önarckép-vers – különböző hátterekkel, amelyek jól egyénítik, gazdagítják e műfaj lehetőségeit. Ezek közül választottam egy emlékeztető idézetet köszöntőm végére, amely segít érzékeltetni Tóth László fantáziagazdag képiségének és szeretetre méltó önironiájának csak rá jellemző, költői hozadékát: „Idegen kabátként vetném le magamról néhanap életem / Napjaim gombját átbujtatnám a velem történetek gomblyukán / Kihúznám kezem mozdulataim kabátujjából / Átcsapnám vállam fölött elnehezült életem felöltőjét /... (Szférák zenéjétől hangos a pokol / Két füle közt Ádám elszántan gyalogol) (*Két füle közt Ádám*).

Gyalogoljon még sokáig fájdalmasan őszinte és vérebő humorral teli versei sokaságát cipelve, éltesse őt még sokáig az Úristen!

Mezey Katalin és Gróh Gáspár írásaival köszöntjük a 70 éves Tóth Lászlót.